

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

УСАТЕНКО ОЛЬГА ВІКТОРІВНА

УДК 657.1:657.424:658.14 (043.3)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АНАЛІЗ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Спеціальність 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Житомир – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Житомирському державному технологічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор
Легенчук Сергій Федорович,
Житомирський державний технологічний
університет,
завідувач кафедри обліку і аудиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Крупка Ярослав Дмитрович,
Тернопільський національний
економічний університет,
професор кафедри обліку у виробничій сфері

доктор економічних наук, доцент
Тарасова Тетяна Олексіївна,
Харківський державний університет
харчування та торгівлі,
професор кафедри фінансів, аналізу та
страхування

доктор економічних наук, доцент
Фоміна Олена Володимирівна,
Київський національний
торгівельно-економічний університет,
професор кафедри обліку та оподаткування

Захист відбудеться “7” червня 2018 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 у Житомирському державному технологічному університеті за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська 103, конференц-зала (2-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Житомирського державного технологічного університету за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська 103.

Автореферат розісланий “7” травня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
д.е.н., проф.

О. А. Лаговська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах сьогодення пріоритетним стратегічним напрямом та неодмінною умовою повноправного входження у світову економічну систему є формування інноваційної моделі розвитку економіки України. Одним зі шляхів виходу з економічної та фінансової кризи є залучення інвестицій до принципово нових технологій, що забезпечуватиме підвищення ефективності господарювання. Венчурна діяльність може кардинально змінити якість інноваційної моделі економічного розвитку й темпи економічного зростання, сприяючи подоланню дефіциту й здорожчання інвестиційних ресурсів.

Однією з умов сучасного інноваційного середовища в Україні є те, що основне джерело фінансування інновацій – це власні кошти підприємств і лише незначна частка (близько 2%) від загальної кількості підприємств здійснюють нововведення за рахунок банківських кредитів, а ще менше – за рахунок венчурного фінансування. Інноваційну діяльність промислових підприємств стримує недостатність фінансування, труднощі з матеріальними ресурсами, кризовий стан у науці, відсутність інформаційного забезпечення системи управління. Активізація процесів венчурної діяльності в Україні забезпечуватиме позитивний вплив на розвиток інноваційної діяльності за умови переорієнтування венчурних фондів із фінансування традиційних процесів на інноваційне фінансування.

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу за 2017 р. у країні працюють 295 компаній з управління активами, в управлінні яких перебуває 1208 різноманітних фондів¹. Для інвестування у венчурні підприємства їм доводиться об'єднувати власні капітали. Загальний обсяг активів в управлінні становить 259 808 млн грн². Починаючи з 2002 року, спостерігається тенденція до збільшення кількості венчурних фондів та компаній з управління їхніми активами. Основними напрямками української венчурної діяльності є будівництво, торгівля, готельний і туристичний бізнес, переробка сільськогосподарської продукції, страхування, тобто не високотехнологічні галузі економіки. Такі напрями венчурних інвестицій можна пояснити бажанням інвесторів отримати швидкий дохід, що не суперечить філософії венчурного фінансування. Однак, відсутність венчурних інвестицій у галузі, які формують основу економіки, унеможлиблює забезпечення економічного зростання держави.

За умов інтеграції України у світовий та європейський ринок та усвідомлення необхідності розвитку венчурної індустрії виникла потреба в удосконаленні теоретичних аспектів венчурної діяльності. Все більше зростає інтерес суб'єктів господарювання до створення дієвої системи управління всіма

---

¹ Українська асоціація інвестиційного бізнесу. Компанії та фонди // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/companyandfunds/amc.html>

² Українська асоціація інвестиційного бізнесу. Квартальні та річні огляди ринку ICI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html

етапами венчурної діяльності. Інструментом налагодження такої системи повинен стати бухгалтерський облік та економічний аналіз венчурної діяльності.

Проблеми венчурного фінансування досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Л.Л. Антонюк, Дж. Байган, Л. Вілліам, В.Г. Герасимчук, А.А. Калашніков, Б. Корнеліус, С. Кортум, О.В. Красовська, Д. Лернер, М.П. Посталюк, А.М. Поручник, О.М. Петрук, З.Б. Янченко. Окремі аспекти організації, оцінки та методології бухгалтерського обліку й аналізу інвестиційної та інноваційної діяльності висвітлено в працях М.І. Бондаря, І.О. Бланка, Л.В. Гнилицької, Б.А. Засадного, Я.Д. Крупки, О.В. Кантаєвої, Л.Г. Ловінської, О.В. Мінакова, Є.В. Мниха, П.П. Микитюка, С.З. Мошенського, О.О. Примостки, М.С. Пушкаря, Т.О. Тарасової та інших. Дослідженню бухгалтерського обліку венчурної діяльності присвячено праці С.Ф. Легенчука, В.П. Онищенко, О.В. Фоміної, Г.Ю. Яковець.

Визнаючи вагомий внесок попередників у розв'язання комплексу концептуальних і методичних питань обліку й аналізу венчурної діяльності, визначаємо, що недостатньо дослідженим у науковому середовищі залишається обліково-аналітичне забезпечення специфічних об'єктів венчурної діяльності головних суб'єктів цієї галузі: венчурних підприємств, венчурних фондів та компаній з управління активами. За умови ігнорування цих об'єктів, облікова інформація не відображає реальний стан суб'єкта господарювання, а бухгалтерський облік не виконує свої основні завдання. Врахування перелічених оставин зумовило вибір теми, визначило актуальність, мету, основні напрями і завдання дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного ВНЗ «Національний гірничий університет» як складову таких тем: «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємств» (номер державної реєстрації № 011U001082) – особистий внесок автора полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення ризикової інноваційної діяльності венчурних підприємств у ринкових умовах економічного розвитку; «Методологія обліку венчурної діяльності як засіб реалізації концепції інноваційного розвитку держави» (номер державної реєстрації № 0115U001083) – особистий внесок автора полягає в розробці теоретико-методологічних положень бухгалтерського обліку та аналізу венчурної діяльності для забезпечення якості роботи суб'єктів венчурної індустрії: венчурних підприємств, венчурних фондів та компаній з управління активами в плані мінімізації ризиків діяльності; «Розробка організаційно-економічних механізмів забезпечення сталого розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів» (номер державної реєстрації № 0112U004202) – особистий внесок автора полягає в розробці методики аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств на стадіях їхнього життєвого циклу відповідно до певних об'єктів і

методів аналізу з метою підвищення ефективності управління; «Розвиток обліку затрат підприємств вугледобувній промисловості в умовах ставлення євроінтегрованої економіки України» (номер державної реєстрації № 0115U001080) – особистий внесок автора полягає в розробці методики обліку витрат венчурних підприємств залежно від стадій їхнього життєвого циклу; «Проблеми обліку і оподаткування в Україні та шляхи їх вирішення» (номер державної реєстрації № 0117U001140) – особистий внесок автора полягає в розробці принципової схеми організації сучасної венчурної індустрії з визначенням особливості, механізмів та специфічних об'єктів бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності, які забезпечать формування достовірної інформації про венчурну діяльність суб'єкта господарювання для прийняття управлінських рішень.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних і організаційних положень бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності суб'єктів венчурної індустрії. Відповідно до цільової спрямованості у дисертації виконуються такі завдання, що мають наукове та прикладне значення:

- розкрити зміст понять «венчурна діяльність» та «венчурні операції» з метою однозначного їх розуміння й трактування;
- визначити специфічні об'єкти обліку й аналізу венчурної діяльності;
- проаналізувати категорійний апарат обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності з урахуванням її ризикової компоненти;
- розкрити облікові аспекти форм венчурного фінансування та обґрунтувати вплив різних факторів на систему організації бухгалтерського обліку на рівні венчурного підприємства;
- визначити групи витрат, які здійснюються на стадіях життєвого циклу венчурних підприємств, що є об'єктами бухгалтерського відображення;
- встановити послідовні ланцюгові складові процесу розробки та впровадження ризикового інноваційного проекту;
- розробити систему управлінської звітності венчурних підприємств;
- визначити відмінності венчурного фінансування від інших видів інвестування та проаналізувати їх вплив на побудову системи бухгалтерського обліку;
- уточнити сутність венчурного інвестування як об'єкта бухгалтерського обліку венчурної діяльності;
- розробити теоретико-організаційні положення бухгалтерського обліку витрат і доходів, пов'язаних з процедурами інвестування венчурних фондів;
- виявити й обґрунтувати напрями вдосконалення методики бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних фондів;
- ідентифікувати і проаналізувати проблеми організації системи бухгалтерського обліку власного капіталу та зобов'язань компаній з управління активами;

– виявити й обґрунтувати напрями вдосконалення методології економічного аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств, враховуючи стадії життєвого циклу підприємства;

– проаналізувати можливості вдосконалення методичних підходів до проведення аналізу венчурної діяльності венчурних фондів.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та аналізу процесів венчурної діяльності суб'єктів венчурної індустрії України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні положення бухгалтерського обліку та аналізу венчурної діяльності.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження виступає системний підхід до вивчення економічних процесів у роботі суб'єктів венчурної індустрії, визначення об'єктів венчурної діяльності. Системно-структурний метод дозволив сформувавши класифікацію доходів і витрат, що мають місце лише у венчурній діяльності, для розробки відповідних облікових моделей. Гносеологічний метод застосовано для уточнення та поглиблення змісту понять і категорій, які описують обліково-аналітичне забезпечення управління венчурною діяльністю. Аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, ідеалізація та узагальнення як загальнонаукові методи пізнання застосовано для розвитку вихідних положень теорії та методології бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності. Порівняльно-правовий метод використано для оцінки форм організації та специфіки бухгалтерського обліку венчурної діяльності в країнах світу. Бібліографічний і бібліометричний види аналізу забезпечили виявлення тенденцій розвитку теорії та методології бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності. Математико-статистичні методи дозволили визначити стан вітчизняної системи бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності суб'єктів венчурної індустрії та її відповідність вимогам практики управління. Метод формалізації дав можливість розробити методичні засади аналізу ефективності венчурної діяльності на мікроекономічному рівні.

Інформаційною базою дослідження стали наукові джерела (монографічні праці, наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних учених з проблем розвитку бухгалтерського обліку інноваційної діяльності, економічного аналізу, питань управління, економічної теорії, матеріали науково-практичних конференцій та семінарів); офіційні документи (нормативні акти України та країн світу з питань організації та ведення бухгалтерського обліку, економічного аналізу, офіційні матеріали органів законодавчої та виконавчої влади); статистичні джерела (звіти й офіційні дані органів державної, регіональної відомчої статистики, фінансова й статистична звітність суб'єктів господарювання України); довідкові та інформаційні видання професійних організацій, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретико-методологічних засад та в розробці рекомендацій для удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління й аналізу венчурної діяльності

суб'єктів венчурної індустрії з метою задоволення інформаційних вимог управління, спрямованих на досягнення технічного та соціально-економічного ефекту венчурної діяльності. У зв'язку з цим було виділено й обґрунтовано сукупність наукових положень, серед яких:

вперше одержано:

– модель організації сучасної венчурної індустрії з визначенням специфічних об'єктів бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності, які забезпечують формування достовірної інформації про цей вид діяльності суб'єкта господарювання, що дозволяє сформуванню її якісне інформаційне забезпечення, від якого залежить обґрунтованість інвестиційних рішень та ефективність використання ресурсів;

– концепцію бухгалтерського обліку венчурного фінансування, яка враховує наявні фактори впливу на систему його організації на венчурному підприємстві з використанням виділених форм венчурного фінансування, що сприятиме зменшенню ризиків венчурної діяльності через отримання детальних відомостей про джерела венчурного фінансування і напрями його використання;

– систему управлінської звітності діяльності венчурного підприємства (звіт центру венчурних інвестицій, звіт про реалізацію інноваційного ризикового проекту, звіт про доходи (витрати) від інноваційного ризикового проекту, накопичувальну відомість виробничої собівартості інноваційного ризикового проекту, накопичувальну відомість маркетингових витрат, кошторис витрат), створену відділами, що входять в організаційну структуру центрів відповідальності, для визначення прав і відповідальності структурних підрозділів за виконання поставлених завдань, що дозволяє швидко, якісно та в повному обсязі надавати обліково-аналітичну інформацію, яка забезпечує прийняття управлінських рішень;

удосконалено:

– теоретико-організаційні положення бухгалтерського обліку витрат венчурної діяльності венчурних підприємств, що стало основою для формування їх деталізованого складу відповідно до стадій життєвого циклу венчурних підприємств, з метою облікового відображення як основи забезпечення повною та достовірною інформацією системи управління венчурною діяльністю суб'єкта господарювання;

– організаційно-методологічні положення бухгалтерського обліку шляхом створення моделі обліку ланцюгових складових процесу розробки та впровадження ризикового інноваційного проекту венчурного підприємства, що забезпечило уточнення інформаційних облікових моделей відповідних витрат, доходів і фінансових результатів;

– методологічні засади підготовки облікової інформації в частині удосконалення аналітичного обліку доходів та витрат венчурних фондів, відомостей аналітичного обліку процедур їхнього інвестування, удосконалення

фінансової звітності з метою прийняття обґрунтованих рішень стосовно управління венчурними фондами;

- організаційно-методологічні положення бухгалтерського обліку за допомогою розробки сутнісно-логічної моделі венчурного інвестування, що забезпечило ідентифікацію венчурних інвестицій, їх чітку класифікацію та виділення характерних рис, зорієнтованих на вибір методу їхньої оцінки;

- теоретико-методичні засади організації бухгалтерського обліку оцінки та переоцінки активів венчурних фондів з урахуванням вимог до розрахунку вартості чистих активів, що дозволяє забезпечити формування достовірної інформації про загальну вартість активів венчурних фондів та посилює внутрішній контроль діяльності компаній з управління активами;

- теоретико-організаційне забезпечення економічного аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств з визначенням його мети, завдань, методів, що забезпечує можливість оцінювання результатів такої діяльності на кожній стадії життєвого циклу венчурного підприємства;

дістало подальший розвиток:

- трактування понять «венчурна діяльність» (ризикова діяльність інноваційних компаній і фондів, фінансована шляхом залучення венчурного капіталу, пов'язана з інвестиціями у сфері науково-технічних новинок, спрямована на створення і впровадження у виробництво нових товарів, технологій, послуг, на отримання, використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок); «венчурні операції» (інвестиційні операції з кредитування і фінансування технічних нововведень, наукових досліджень і розробок, упровадження винаходів і відкриттів, характерних підвищеним ступенем ризику), на яких ґрунтуються теоретичні основи бухгалтерського обліку венчурної діяльності, що дозволяє однозначно розуміти й трактувати поняття, запобігаючи виникненню ускладнень у законодавчому регулюванні бухгалтерського обліку;

- обґрунтування економічної сутності венчурного фінансування із встановленням його відмінностей від інших видів інвестування та виділенням основних переваг, що дозволило сформулювати передумови об'єктивного відображення операцій цього виду фінансування в бухгалтерському обліку;

- методичні підходи до бухгалтерського відображення процесів випуску та первинного розміщення цінних паперів венчурних фондів шляхом безпосередньої їх пропозиції заздалегідь визначеному колу осіб, а також викупу цінних паперів венчурними фондами, що дає можливість підвищити достовірність і релевантність облікової інформації, використаної в управлінні власним капіталом венчурних фондів;

- теоретико-організаційне забезпечення облікової політики компаній з управління активами в частині відображення власного капіталу та зобов'язань з метою створення дієвої інформаційної бази управління ними;

- методичний підхід до економічного аналізу дохідності венчурної

діяльності венчурних фондів з урахуванням впливу ризиків, що сприяє наданню аналітичної інформації про ефективність венчурних інвестицій та створює передумови для поліпшення діяльності компаній з управління активами.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в дисертації висновки та надані рекомендації можуть бути корисними для подальшого розвитку теоретичних і практичних досліджень у сфері бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності з метою ефективного управління нею. Сформульовані теоретико-методологічні положення обліку й аналізу венчурної діяльності спрямовані на підвищення ефективності системи управління вітчизняними суб'єктами венчурної індустрії; на вдосконалення процесу підготовки облікових фахівців з використанням сучасних підходів до теорії управління венчурною діяльністю.

Теоретико-методологічні та організаційно-практичні положення дисертаційної роботи було доведено до рівня конкретних розробок, якими можуть керуватись суб'єкти господарювання різних видів діяльності й форм власності, професійні організації, вищі навчальні заклади, а саме:

– розроблено методичні підходи до бухгалтерського обліку випуску та первинного розміщення цінних паперів венчурних фондів; викупу цінних паперів венчурними фондами (ПАТ «Фондова Біржа «Перспектива», довідка № 15/06-1 від 15.06.2017 р.);

– запроваджено теоретико-організаційний супровід бухгалтерського обліку елементів облікової політики в частині відображення власного капіталу та зобов'язань компаній з управління активами, що сприяло створенню стійкої інформаційної бази управління діяльністю, а також створено модель економічного аналізу дохідності діяльності венчурних фондів (ПрАТ КУА «АКАДЕМІЯ ІНВЕСТМЕНТС», довідка № 28/08-01 від 28.08.2017 р., ТОВ «КУА «ГРАНД ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ», довідка № 21/06-01 від 21.06.2017 р.);

– сформульовано теоретико-організаційні положення бухгалтерського обліку витрат діяльності венчурних підприємств та розроблено методичні рекомендації до застосування сучасних методів економічного аналізу, за допомогою яких можливо аналізувати венчурну діяльність на кожній стадії життєвого циклу венчурного підприємства (венчурне підприємство ТОВ «Реаліта», довідка № 1 від 17.06.2016 р.);

– визначено теоретико-методологічні аспекти бухгалтерського обліку діяльності венчурних фондів у частині розробки методологічних засад бухгалтерського обліку інвестиційних вкладів учасників та ведення процедур венчурного інвестування (ТОВ «АФ «ФінЕМ-КОНсалтинг», довідка № 11/09-01 від 11.09.2017 р.);

– запроваджено методику бухгалтерського відображення витрат венчурних підприємств залежно від стадій їх життєвого циклу (ПП АФ «Спільна Справа», довідка № 1/11-02 від 02.11.2017 р.);

– розроблено програми та навчально-методичне забезпечення дисциплін «Облік цінних паперів», «Звітність підприємств», «Облік, аналіз та оподаткування в зарубіжних країнах», «Звітність за МСФЗ» (ДВНЗ «Національний гірничий університет», довідка № 82/13-45/59 від 04.10.2017 р.).

– розроблено робочу програму та навчально-методичне забезпечення дисципліни «Облік і аудит інвестиційної та інноваційної діяльності» (Національна металургійна академія України, довідка № 01-20/212 від 10.04.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, що містяться в дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використано ідеї та пропозиції, що є результатом індивідуальної праці здобувача. Внесок автора у праці, опубліковані в співавторстві, визначено в переліку основних публікацій на тему дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження, викладені в дисертації, доповідалися, обговорювалися й отримали позитивну оцінку на 18 міжнародних та всеукраїнських наукових, науково-методичних, науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [24-42].

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 42 наукові праці загальним обсягом 44,86 друк. арк. (особисто автора – 30,62 друк. арк.), з яких: дві монографії загальним обсягом 29,62 друк. арк. (особисто автора – 16,59 друк. арк.); 21 стаття у наукових виданнях загальним обсягом 12,23 друк. арк. (особисто автора – 11,37 друк. арк.), з них 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави; 5 – у виданнях України, які включені до міжнародних науко метричних баз; 15 – у наукових фахових виданнях України; 18 тез доповідей та матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій загальним обсягом 2,8 друк. арк. (особисто автора – 2,45 друк. арк.); 1 стаття в іншому виданні загальним обсягом 0,21 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 399 сторінках друкованого тексту. Дисертація містить 78 таблиць, 77 рисунків і 35 додатків, розміщених на 51 сторінці. Список використаних джерел налічує 510 найменувань і розміщений на 47 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, відображено зв'язок роботи з науковими планами і темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи та інформаційну базу дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, ступінь їх апробації та висвітлення в публікаціях, подано інформацію про структуру дисертації.

У першому розділі «**Загальні засади бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності**» досліджено механізм взаємодії суб'єктів цієї галузі: венчурних підприємств, венчурних фондів та компаній з управління активами на предмет визначення специфічних об'єктів бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності суб'єкта

господарювання, що забезпечить отримання про неї достовірної інформації, корисної для прийняття управлінських рішень.

Оскільки поняття «венчурна діяльність» та «венчурні операції» не визначені в жодному нормативному акті, а тільки згадуються в законі України «Про інститути спільного інвестування», запропоновано авторське визначення поняття «венчурна діяльність» (як ризикової діяльності інноваційних компаній і фондів, фінансованої шляхом залучення венчурного капіталу, пов'язаної з інвестиціями у сфері науково-технічних новинок, спрямованої на створення і впровадження у виробництво нових товарів, технологій, послуг, на отримання, використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок) та поняття «венчурні операції» (як інвестиційні операції з кредитування і фінансування технічних нововведень, наукових досліджень і розробок, упровадження винаходів і відкриттів, характерних підвищеним ступенем ризику). Наведені формулювання допомагають однозначно розуміти й трактувати поняття та запобігати виникненню ускладнень у законодавчому регулюванні відносин під час здійснення венчурної діяльності та в процесі її дослідження науковцями.

Система бухгалтерського обліку, як основний постачальник інформації для прийняття управлінських рішень забезпечує комунікативне відтворення реальних господарських процесів і явищ, що формують венчурну діяльність. Для забезпечення прогресивного розвитку венчурної індустрії обґрунтовано необхідність розкриття інформації про венчурну діяльність та про вплив пов'язаних з нею господарських процесів, що забезпечуватиме задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів. Основні користувачі облікової інформації про венчурну діяльність наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Користувачі облікової інформації про венчурну діяльність суб'єктів
венчурної індустрії

<i>Внутрішні користувачі</i>	
<ul style="list-style-type: none"> – власники підприємств; – управлінський персонал усіх рівнів; – робітники й службовці 	
<i>Зовнішні користувачі</i>	
<i>З прямим фінансовим інтересом</i>	<i>З непрямим фінансовим інтересом</i>
<ul style="list-style-type: none"> – ділові партнери на ринку; – венчурні підприємства; – інвестори: держава, пенсійні та страхові фонди, фізичні особи, юридичні особи, банки, інвестиційні фонди; – венчурні фонди; – компанії з управління активами; – технополіси; – технопарки; – бізнес-інкубатори 	<ul style="list-style-type: none"> – Українська асоціація інвестиційного бізнесу; – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; – Український інститут розвитку фондового ринку; – Департамент спільного інвестування та регулювання діяльності інституційних інвесторів (структурний підрозділ Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку); – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України; – Державна фіскальна служба України; – Державні органи статистики

Визначення основних груп внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації (табл. 1) дозволяє організувати систему бухгалтерського обліку венчурної діяльності таким чином, що всі вони, відповідно до власних фінансових інтересів та потреб мають можливість отримувати облікову інформацію в належному обсязі та необхідного рівня якості.

Реалізація основних функцій бухгалтерського обліку повною мірою є неможливою без встановлення специфіки та механізмів взаємодії суб'єктів венчурної індустрії, що наведені на рис. 1.

Рис. 1. Загальна схема організації венчурної індустрії

Запропонована загальна схема організації сучасної венчурної індустрії в розрізі її ключових учасників (інвестори, венчурні підприємства, венчурні фонди, КУА венчурних фондів) (рис. 1), дозволяє ідентифікувати основні господарські процеси таких суб'єктів, що відображаються в системі бухгалтерського обліку та підлягають економічному аналізу, а також дозволяє виявити специфічні об'єкти бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності.

В основі венчурної індустрії покладено розробку інноваційних проектів силами венчурних підприємств, науково-дослідних центрів або університетів, які спільно з венчурними підприємствами впроваджують і реалізують проекти або передають цим підприємствам право на таку діяльність за певну винагороду. Для реалізації інноваційного проекту венчурним підприємством необхідним є одержання фінансування одним з таких шляхів: 1) від венчурного фонду; 2) від материнської компанії, яка створює та фінансує підприємство з

метою вивести нові розробки за межі основного виробництва; 3) від приватних інвесторів («бізнес–ангелів»); 4) через продаж акцій та інших цінних паперів; 5) за допомогою отримання внеску в статутний капітал; 6) унаслідок отримання довгострокового кредиту; 7) використовуючи змішану форму фінансування. Вибір конкретного шляху фінансування інноваційного проекту визначає порядок облікового відображення процесу реалізації венчурної діяльності венчурних підприємств.

Венчурні фонди формують інвестиційний капітал, залучаючи кошти інвесторів, випускаючи цінні папери або інвестиційні сертифікати. Активами кількох венчурних фондів може керувати КУА, яка інвестує грошові кошти інвесторів, акумульовані на банківських рахунках венчурних фондів у різні види фінансових інструментів (акції венчурних підприємств, облигації підприємств і держави, депозити), формуючи інвестиційний портфель фонду та отримуючи грошову винагороду за управління.

З метою формування системного бачення щодо особливостей здійснення венчурної діяльності суб'єктами венчурної індустрії, які виступають об'єктами бухгалтерського відображення та економічного аналізу, розроблено їх класифікацію в розрізі суб'єктів здійснення венчурної діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Об'єкти бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності в розрізі суб'єктів її здійснення

Суб'єкти	Специфічні об'єкти		
	Господарські засоби	Джерела утворення господарських засобів	Господарські процеси, доходи, витрати, результати діяльності
1	2	3	4
Венчурні підприємства	– грошові кошти; – інноваційна продукція; – поточні фінансові інвестиції; – нематеріальні активи; – довгострокові фінансові інвестиції	Венчурний капітал	– доходи від інноваційної діяльності; – витрати на інноваційну діяльність (у т.ч. наукову діяльність, дослідження і розробки); – фінансові результати від інноваційної діяльності
Компанії з управління активами венчурних фондів	– грошові кошти; – корпоративні права; – інвестиційний сертифікат	Зареєстрований (пайовий) капітал	– доходи від звичайної діяльності; – інші операційні доходи; – фінансові доходи; – витрати діяльності (у т.ч. витрати на дослідження і розробки); – фінансовий результат від основної діяльності; – фінансовий результат від фінансової діяльності

1	2	3	4
<i>Венчурні фонди</i>	<ul style="list-style-type: none"> – кошти, у тому числі на банківських депозитних рахунках; – поточні фінансові інвестиції; – нерухомість; – корпоративні права; – банківські метали; – ощадні (депозитні) сертифікати; – облігації підприємств; – облігації місцевих позик; – державні цінні папери; – цінні папери, допущені до торгів на фондовій біржі, боргові зобов'язання (оформлені векселями, заставними, договорами відступлення прав вимоги, позики та в інший спосіб, не заборонений законодавством); – похідні цінні папери 	Зареєстрований (пайовий) капітал	<ul style="list-style-type: none"> – доходи від венчурної діяльності; – витрати на інвестиції у нові технології; – фінансові результати від венчурної діяльності

Виділення вищенаведених об'єктів (табл. 2) є одним із напрямів удосконалення загальних засад бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності шляхом формування інформаційного забезпечення запитів ключових суб'єктів венчурної індустрії, зокрема, через: 1) своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про надходження, вибуття та оцінку активів суб'єктів венчурної діяльності; 2) відображення витрат, пов'язаних з їх діяльністю; 3) визначення фінансових результатів від діяльності цих суб'єктів; 4) надання інформації для складання звітності про діяльність суб'єктів, а також інформації для здійснення економічного аналізу венчурної діяльності.

В результаті вивчення особливостей здійснення венчурного інвестування розроблено сутнісно-логічну модель даного процесу, яка показує, що економічна природа венчурних інвестицій полягає у здійсненні венчурним інвестором господарських операцій з вкладання грошових коштів учасників у цінні папери інноваційних ризикових підприємств чи внеску в статутний капітал такого підприємства або надання довгострокового кредиту з метою отримання прибутку. Внаслідок таких господарських операцій у інвестора ризикового капіталу (венчурного фонду) виникає актив, використання якого у майбутньому має забезпечити одержання економічних вигід, а у об'єкта інвестування (інноваційного ризикового підприємства) – пасив (елемент власного капіталу чи зобов'язань). Розроблена модель дозволяє ідентифікувати венчурні інвестиції, провести їх класифікацію, виділити характерні риси, оцінити вартість та визначити рахунки для їх бухгалтерського відображення.

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку в Україні характеризується наявністю проблем обліково-аналітичного забезпечення процесу управління венчурною діяльністю, які разом з наявними детермінантами та векторами розвитку забезпечення визначають його зміст та окреслюють предмет, створюють основу для формування власного категорійно-понятійного апарату та методологічного інструментарію. Виділення та аналіз наявних проблем обліково-аналітичного забезпечення управління венчурною діяльністю, визначення та обґрунтування шляхів їх вирішення дозволяють сформулювати передумови для розробки дієвого інформаційного забезпечення венчурної діяльності шляхом формування динамічної системи збору даних, їх обробки, зберігання та перетворення на достовірну та релевантну інформацію.

У другому розділі «**Теоретико-методологічні позиції бухгалтерського обліку венчурної діяльності**» досліджено базовий інструментарій теорії та методології бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних підприємств, фундаментальні положення бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних фондів та обґрунтовано наукові аспекти бухгалтерського обліку в компаніях з управління активами.

В Україні надання венчурних інвестицій найбільш поширене у формі довгострокового кредиту, оскільки венчурні підприємства зазвичай реєструються як товариства з обмеженою відповідальністю або приватні акціонерні товариства, а їх статутний капітал найчастіше являє собою номінальну величину, близьку до мінімального розміру, що передбачено законодавством. Це зумовлено особливостями бухгалтерського обліку й оподаткування і тим, що засновники венчурних підприємств володіють незначними обсягами грошових коштів та інших активів (найчастіше їх основним активом є інтелектуальний капітал, що не визнається у складі активів підприємства). Коли ж венчурне підприємство створюється материнською компанією як дочірнє, то венчурне фінансування відбувається у вигляді майна материнської компанії, грошових коштів та інших активів. На практиці найчастіше використовується комбінована форма венчурного інвестування, коли частина коштів вноситься в статутний капітал, а решта надається у формі інвестиційного кредиту. До основних факторів, що впливають на систему організації бухгалтерського обліку в межах венчурного підприємства, віднесено наступні: 1) організаційно-правова форма підприємства; 2) ініційована форма створення; 3) розмір підприємства; 4) інвестори ризикового капіталу; 5) стадія життєвого циклу венчурного підприємства; 6) форма отримання венчурного фінансування.

У складі життєвого циклу венчурного підприємства відповідно до потреб фінансування, його джерел та рівня ризику можна виділити декілька основних стадій, що наведені в табл. 3.

Групи витрат залежно від стадій життєвого циклу венчурного підприємства

<i>Стадія життєвого циклу венчурного підприємства</i>	<i>Групи витрат</i>
Планування (seed)	<ul style="list-style-type: none"> – витрати на проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт; – витрати на проведення маркетингових досліджень; – витрати на розробку бізнес-планів
Запуску продукції (start-up)	– витрати на організацію виробництва, на створення прототипу продукції
Виходу на ринок (early-stage)	<ul style="list-style-type: none"> – витрати на впровадження продукції на ринок; – витрати на завершення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт; – витрати на підвищення кваліфікації працівників; – витрати на рекламу; – витрати на організацію мережі збуту
Розширення виробництва та збуту (expansion)	<ul style="list-style-type: none"> – витрати на розширення виробництва; – витрати на розширення мережі збуту; – витрати на збільшення оборотних коштів; – витрати на оновлення продукції
Ліквідності чи виходу (liquidity stage, exit)	– витрати на вихід венчурного підприємства на ринок цінних паперів

Залежно від стадій життєвого циклу венчурного підприємства визначають необхідні для їх відображення облікові завдання, окреслюють модель бухгалтерського обліку всього життєвого циклу та передбачену при цьому систему рахунків бухгалтерського обліку.

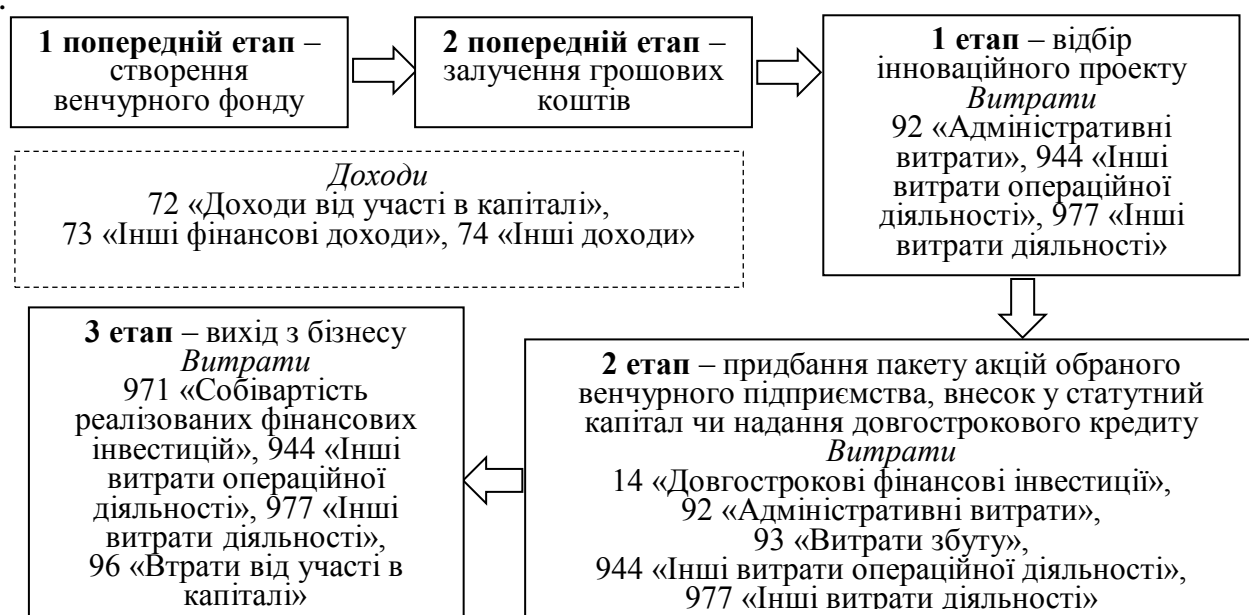
Кожній стадії життєвого циклу венчурного підприємства відповідають певні групи витрат. Запропонована класифікація витрат (табл. 3) використовується в процесі прийняття раціонально обґрунтованих рішень завдяки можливості визначення ступеня впливу таких витрат на рівень собівартості ризикового інноваційного проекту, а також виділення тієї їх частини, на яку може вплинути управлінський персонал. Аналіз облікової інформації про витрати на кожній стадії життєвого циклу сприяє підвищенню ефективності управління венчурною діяльністю підприємства та зниженню ризиків, особливо на тих стадіях життєвого циклу, що вимагають значних капіталовкладень, а також забезпечує оптимальне планування потреби у капіталовкладеннях та управління витратами.

З метою спрощення процесу розробки інформаційного забезпечення управління венчурною діяльністю венчурних підприємств розроблено їх класифікацію шляхом використання класифікаційних ознак, які впливають на організацію системи бухгалтерського обліку (джерело фінансування, направлення інвестицій, інвестиційна перспектива, вид спеціалізації, форми отримання фінансування, стадії життєвого циклу, організаційно-правова форма,

категорія, розміри капіталовкладень). Система бухгалтерського обліку венчурного підприємства має генерувати інформацію, що сприятиме моніторингу ризиків протягом усіх стадій їх життєвого циклу, допомагаючи приймати ефективні рішення ще до настання ризикових подій. Проведене дослідження ризикових інноваційних проектів венчурних підприємств дозволило розробити їх класифікацію за наступними ознаками: 1) ступінь ризику для інвестора венчурного капіталу та самого венчурного підприємства; 2) вид ризику; 3) вплив середовища на фінансовий стан венчурного підприємства.

З метою підвищення ефективності управління венчурними фондами, необхідно забезпечити формування облікової інформації в розрізі доходів та витрат основних етапів процесу венчурного інвестування, які наведено на рис. 2.

Рис. 2. Етапи процесу венчурного інвестування венчурних фондів

Перший попередній етап у процедурі венчурного інвестування – це створення венчурного фонду, що включає формування засновниками початкового статутного капіталу і реєстрацію фонду та його статуту в державних органах. Другий попередній етап – це залучення грошових коштів ризикових інвесторів. Перший і другий попередні етапи мають місце ще до початку самого венчурного інвестування. Окрім того, що на попередніх етапах венчурного інвестування визначаються його мета, завдання та напрям, також відбувається формування інвестиційних ресурсів венчурних фондів. Перший етап процесу венчурного інвестування полягає у відборі інноваційних проектів та характеризується появою витрат, пов'язаних з проведенням комплексного аналізу інвестиційного проекту венчурного підприємства для визначення відносної цінності та привабливості такого проекту. Другому етапу притаманні витрати, безпосередньо пов'язані з проведенням процедури венчурного інвестування. На третьому етапі з'являються витрати, пов'язані з реалізацією

інвестицій та виходу з бізнесу. Всі витрати венчурні фонди несуть з метою отримання доходів від здійснення ризикової інвестиційної діяльності. Форми доходів від процедур венчурного інвестування залежать від форми інвестування та можуть бути отримані у вигляді відсотків, дивідендів, зростання вартості. Встановлення етапів процедури венчурного інвестування, виявлення витрат, здійснюваних на кожному етапі, та доходів, отримуваних від такої діяльності з їх відображенням в бухгалтерському обліку дозволяє визначати економічну доцільність інвестування у ризикові інноваційні проекти венчурних підприємств.

Розвиток інформаційного забезпечення діяльності КУА, які здійснюють професійну діяльність з управління активами венчурних інвесторів, передбачає необхідність формування єдиного обліково-інформаційного простору, в якому забезпечується генерування облікової інформації про господарські процеси та об'єкти. З метою забезпечення його ефективного функціонування обґрунтовано необхідність дотримання наступних принципів: 1) принцип розмежування (зумовлений законодавчо встановленою вимогою обліковувати активи венчурних фондів в управлінні окремо від результатів господарської діяльності компанії); 2) принцип «належної турботливості» (пояснюється можливістю одночасного управління компанією активами кількох венчурних фондів).

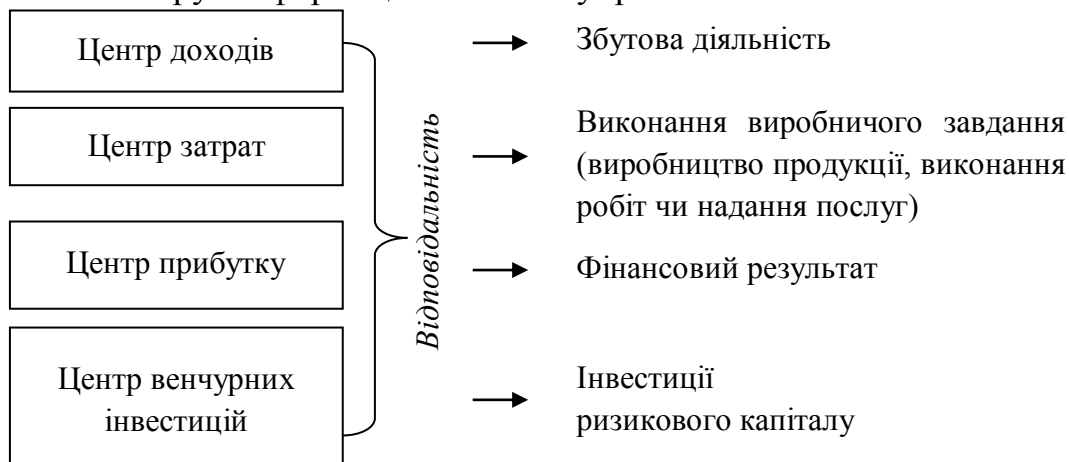
Розвиток системи звітності в КУА є безперервним динамічним процесом, який постійно удосконалюється і перебуває під впливом економічних, політичних, технологічних, організаційних умов та потреб користувачів. З метою удосконалення даної системи розроблено класифікацію звітності КУА за наступними ознаками: 1) за видами; 2) за метою; 3) за джерелами інформації; 4) за місцем використання; 5) за обсягом показників. Запропоновану класифікацію адаптовано до потреб управління, що дозволяє задовольнити інформаційні запити різних груп користувачів шляхом врахування специфічних особливостей, стратегії та основних цілей діяльності КУА.

У третьому розділі **«Організаційно-методичні положення бухгалтерського обліку венчурної діяльності»** досліджено організацію та методику бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних підприємств, запропоновано прикладні рішення стосовно наявних проблем у бухгалтерському обліку венчурної діяльності венчурних фондів та КУА.

Одним з найбільш суттєвих недоліків чинної методики обліку інновацій є відсутність єдиної системи облікових реєстрів і бухгалтерських рахунків для відображення витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності. Формування інформації про ризикові інноваційні проекти – це завдання управлінського обліку, який повинен налагодити таку систему генерування облікових даних на венчурному підприємстві, яка б була основою для проведення економічного аналізу й оцінки ризикового інноваційного проекту. Для виконання цього завдання розроблено робочий план рахунків венчурного підприємства, який дає можливість отримувати детальну оперативну інформацію про процес його впровадження та реалізації інноваційного проекту.

У зв'язку з наявністю підвищених ризиків, майбутній прибуток як результат венчурної діяльності значною мірою залежить від ефективності інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень управлінським персоналом венчурного підприємства та інвесторами. З метою підвищення якості інформаційного забезпечення венчурної діяльності сформовано систему управлінської звітності та виділено її особливості (змістовне наповнення, завдання, методика складання, орієнтація на окремі групи внутрішніх та зовнішніх користувачів), яка може бути як додатковим, так і єдиним джерелом інформації для підтримки процесу прийняття ризикових рішень.

Запропоновано організаційну структуру центрів відповідальності венчурного підприємства (рис. 3), у яких визначено права й відповідальність структурних підрозділів за виконання поставлених завдань, описано місця виникнення та рух інформації в системі управлінської звітності.

Рис. 3. Центри відповідальності венчурного підприємства

Відповідно до визначених центрів відповідальності побудовано систему управлінської звітності венчурної діяльності підприємства, яка складається з комплексу форм (звіт центру венчурних інвестицій; звіт про реалізацію інноваційного ризикового проекту; звіт про доходи (витрати) від інноваційного ризикового проекту; накопичувальна відомість виробничої собівартості інноваційного ризикового проекту; накопичувальна відомість маркетингових витрат; кошторис витрат). Основною особливістю запропонованої системи управлінської звітності венчурної діяльності підприємства є необхідність її складання не лише працівниками облікової служби, а представниками інших підрозділів підприємства – відділів, які входять у структуру центрів відповідальності, на основі використанням даних бухгалтерського обліку.

Розроблена система управлінської звітності венчурної діяльності містить інформацію про результати роботи на всіх рівнях управління підприємством (оперативного, тактичного, стратегічного) відповідно до визначених центрів відповідальності, зокрема, центру затрат, центру доходів, центру прибутку, центру венчурних інвестицій відділів, які до них входять. Такий підхід створює передумови для організації повного управлінського циклу венчурної діяльності

підприємства, сприяє впровадженню та реалізації інноваційного ризикового проекту, формує елементи інформаційної бази для управління завдяки координації виконавчих і управлінських підрозділів венчурного підприємства, узагальненню планової, бухгалтерської та аналітичної інформації.

З метою вирішення проблеми отримання згрупованих даних про стан процедур венчурного інвестування та відображення їх у фінансовій звітності (інформація про витрати та доходи процедур венчурного інвестування венчурних фондів розпорошена серед кількох субрахунків рахунків бухгалтерського обліку) доходи та витрати, пов'язані з процедурами венчурного інвестування, виділено в окремі рахунки, що сприяє оптимізації механізму формування, групування, відображення та узагальнення цих даних. Для венчурних фондів процедура венчурного інвестування є операційною діяльністю, тому для відображення доходів від кожної з них слід використовувати рахунок 71 «Інший операційний дохід», а для обліку витрат – рахунок 97 «Інші витрати». Пропозиції з удосконалення аналітичного обліку доходів і витрат венчурних фондів наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Аналітичні рахунки для бухгалтерського обліку доходів і витрат, пов'язаних з процедурами венчурного інвестування венчурних фондів

<i>Рахунки першого порядку</i>	<i>Рахунки другого порядку</i>	<i>Рахунки третього порядку</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
71 «Інший операційний дохід»	71/1 «Дохід від отриманих відсотків»; 71/2 «Дохід від отриманих дивідендів»; 71/3 «Дохід від зростання вартості процедур венчурного інвестування»	
97 «Інші витрати»	97/1 «Витрати на відбір інноваційного проекту»	97/11 «Витрати на проведення переговорів з представниками венчурних підприємств»; 97/12 «Витрати на аналіз вибору привабливої форми інвестування»; 97/13 «Витрати на техніко-економічний аналіз запропонованого ризикового інноваційного проекту»; 97/14 «Витрати на вивчення інвестиційних можливостей ризикового інвестиційного проекту»; 97/15 «Витрати на з'ясування впливу на проект окремих зовнішніх факторів»; 97/16 «Витрати на інформаційні послуги»
97 «Інші витрати»	97/3 «Витрати на процедуру виходу з бізнесу»	97/31 «Собівартість реалізованих інвестицій (балансова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією інвестицій)»; 97/32 «Комісійні витрати на операції з цінними паперами»; 97/33 «Від'ємний результат від продажу цінних паперів венчурних підприємств»; 97/34 «Від'ємний результат від вкладень у статутний капітал венчурних підприємств»; 97/35 «Витрати, пов'язані з реалізацією нерухомого майна»;

1	2	3
97 «Інші витрати»	97/2 «Витрати на здійснення процедури венчурного інвестування»	97/21 «Витрати, пов'язані з придбанням пакета акцій венчурного підприємства»; 97/22 «Витрати на переоформлення прав власності на цінні папери»; 97/23 «Витрати на банківські послуги»; 97/24 «Невідшкодовані податки і збори»; 97/25 «Витрати на формування та управління інвестиційним портфелем»; 97/26 «Витрати, пов'язані з участю в статутних фондах венчурних підприємств»; 97/27 «Витрати на рекламні послуги»; 97/28 «Винагорода аудитору, оцінювачу майна фонду, витрати на нотаріальні послуги, оплата вартості публікації обов'язкової інформації про діяльність венчурного фонду»; 97/29 «Витрати, пов'язані з придбанням, утриманням нерухомого майна»

З метою організації системи обліку для отримання релевантної інформації обґрунтовано необхідність ведення окремого обліку статутного капіталу, сформованого за рахунок внесків засновників венчурного фонду, та статутного капіталу, сформованого за рахунок інвестиційних вкладів учасників венчурного фонду, а саме:

– 401.1 «Статутний капітал, сформований за рахунок внесків засновників венчурного фонду», – для ведення обліку внесків у статутний капітал тільки засновників венчурного фонду, які його створюють та реєструють в органах державної реєстрації;

– 401.2 «Статутний капітал, сформований за рахунок інвестиційних вкладів учасників венчурного фонду», – для ведення обліку інвестиційних внесків у статутний капітал учасників венчурного фонду, які залучаються з метою спільного інвестування.

Удосконалено методичні підходи до бухгалтерського обліку випуску та первинного розміщення цінних паперів венчурних фондів, а також викупу ними цінних паперів. Методика обліку випуску акцій венчурним фондом включає застосування аналітичних рахунків обліку статутного капіталу.

Методика обліку розміщення акцій венчурними фондами шляхом безпосередньої пропозиції цінних паперів заздалегідь визначеному колу осіб за розрахунковою вартістю включає такі умови:

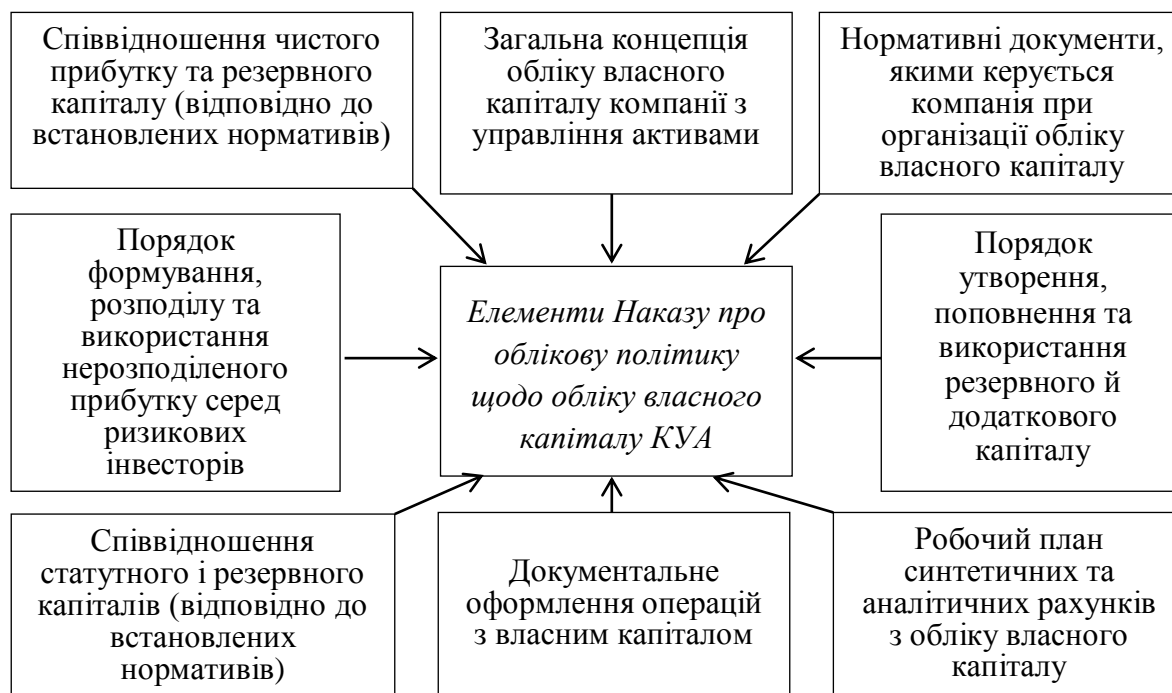
1. Розрахункова вартість більша від номінальної вартості акцій.
2. Розрахункова вартість дорівнює номінальній вартості акцій.
3. Розрахункова вартість менша від номінальної вартості акцій.

Запропоновані умови дозволяють відобразити наявні відмінності між формуванням емісійного доходу, погашенням неоплаченого капіталу, розмірами нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) венчурних фондів, тобто елементами їхнього власного капіталу венчурних фондів.

Такі пропозиції спрямовано на задоволення інформаційних запитів управлінського персоналу в плані отримання більш детальної та аналітичної інформації стосовно процесу формування власності венчурного фонду, обсягу прав учасників, тобто відомостей про формування та використання власного капіталу як фінансової основи діяльності венчурного фонду, що пов'язана з високим рівнем ризику.

Функціонування ринку спільного інвестування в Україні забезпечується за рахунок створення венчурних фондів та небанківських установ, що формують їх активи – КУА. Організація обліку власного капіталу має велике значення для КУА як ризикового інвестора. Від системи організації бухгалтерського обліку власного капіталу залежить не тільки ефективність управління інвестиційною та господарською діяльністю КУА, а також стратегічні аспекти її розвитку.

На основі дослідження власного капіталу компаній з управління активами виявлено, що не всі КУА формують резервний капітал або формують його в розмірах, які не відповідають встановленим нормативам, наслідком чого є нерозуміння власниками та керівниками компаній ролі резервного капіталу в управлінні активами при веденні ризикової інвестиційної діяльності. Резервний капітал формується з метою забезпечення стабільної роботи компаній та дотримання інтересів венчурних фондів, що перебувають в управлінні. Чим більший резервний капітал, тим більше виникає можливостей для покриття збитків власниками та керівництвом КУА. Для забезпечення стабільної роботи КУА попереджувальними заходами в її установчих документах та в Наказі про облікову політику можуть слугувати наступні елементи (рис. 4).

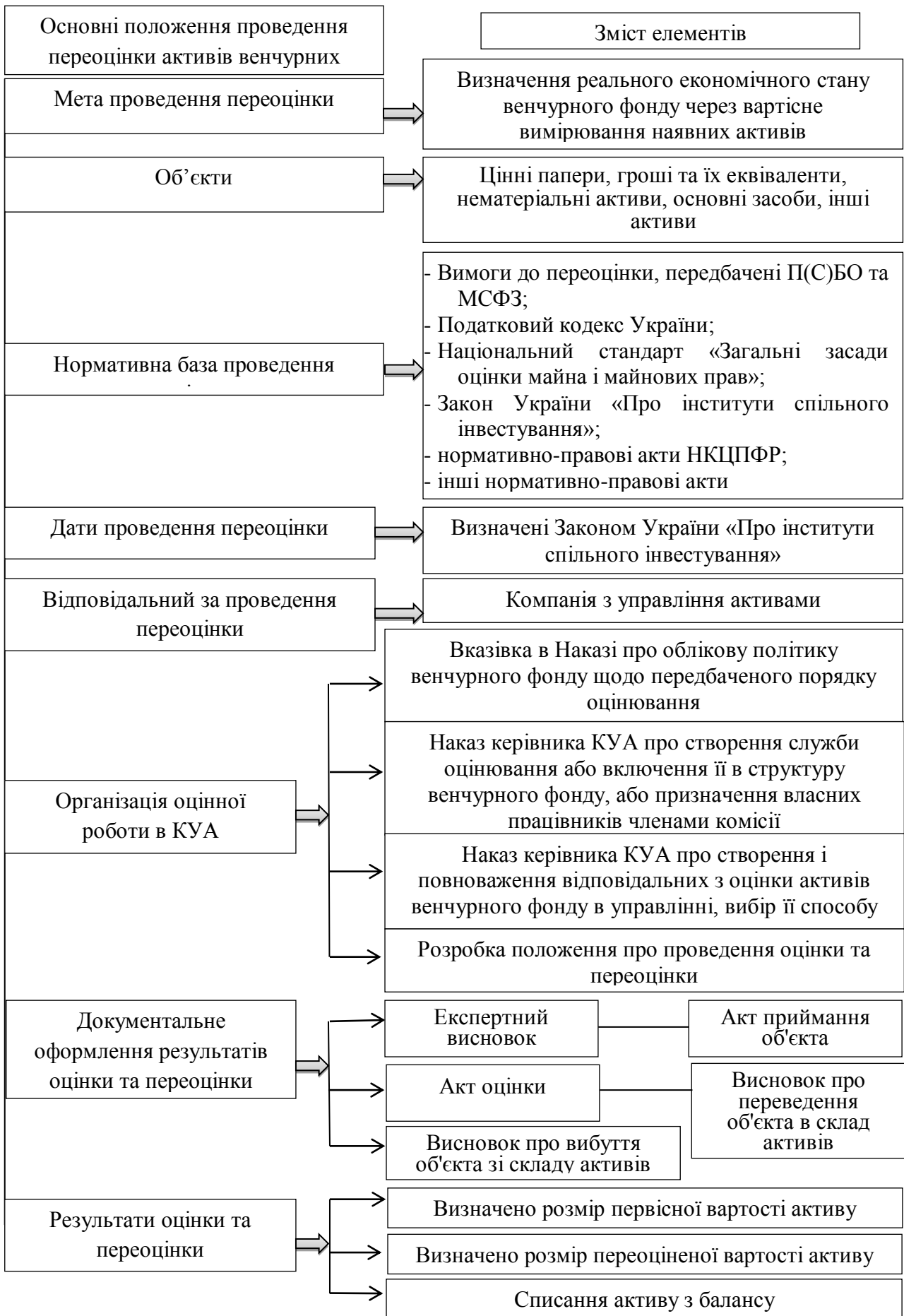

Рис. 4. Основні елементи наказу про облікову політику щодо обліку власного капіталу компаній з управління активами

Сучасні економічні умови ведення господарської діяльності зумовлюють необхідність використання суб'єктами господарювання позикового капіталу, залучення якого передбачає виникнення зобов'язань. Документальним підтвердженням відносин між КУА та фондами, які перебувають в управлінні, є договір, тобто КУА здійснює управління активами венчурних фондів на підставі договору про управління активами таких фондів, діє від їх імені та в їх інтересах, за їх рахунок та відповідно до умов зазначеного договору. Укладання такого договору означає виникнення юридичного зобов'язання КУА перед фондами і навпаки, але воно не відображається ні в бухгалтерському обліку, ні в фінансовій звітності КУА. Зобов'язання з'явиться в обліку компанії тільки тоді, коли компанія та венчурні фонди, які перебувають в її управлінні, перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків. Така невідповідність між правовим та бухгалтерським законодавством призводить до спотворення інформації про фінансовий стан компанії, і, як наслідок до прийняття нерациональних управлінських рішень. Для вирішення такої проблеми потрібно відображати зобов'язання, що виникли, на забалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання», оскільки господарські відносини між КУА та фондами в управлінні ще не розпочалися. Після того, як ці відносини між КУА та венчурними фондами розпочнуться, юридичне зобов'язання набуває всіх критеріїв визнання в бухгалтерському обліку, внаслідок чого його потрібно виключити з позабалансового рахунку і відображати на балансових рахунках. Такий порядок відображення зобов'язань забезпечить внутрішніх користувачів фінансової звітності достовірною та релевантною інформацією про фінансовий стан і платоспроможність КУА.

Сучасний стан функціонування ринкової економіки визначає інформаційні потоки як чинник створення вартості, а бухгалтерський облік не тільки характеризує результати діяльності суб'єктів господарювання, а й надає їх у необхідній для управління формі з метою адекватного реагування на швидкі зміни економічної ситуації. Зростання конкуренції та інвестування в ризикові проекти вимагають створення єдиного інформаційного простору для прийняття управлінських рішень у частині можливості коригування стратегії управління венчурними фондами задля зменшення ризику діяльності й підвищення вартості їх активів. Це потребує достовірної та релевантної інформації про вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на вартість активів фондів, з урахуванням умов невизначеності конкурентного середовища під час прийняття ризикових інвестиційних рішень.

З метою встановлення об'єктивних і достовірних даних про вартість активів венчурних фондів удосконалено облікове забезпечення переоцінки їх активів через запропоновані елементи Наказу про облікову політику, спосіб організації проведення оцінки та переоцінки різних видів активів венчурних фондів, систематизацію облікової інформації про їх переоцінку та її результатів у відомості переоцінки (рис. 5).

Рис. 5. Організація переоцінки активів венчурних фондів

Запропонований підхід (рис. 5) забезпечує надання повної інформації про результати переоцінки кожного об'єкта активів, що дає можливість одержувати достовірну й релевантну інформацію щодо загальної вартості активів венчурних фондів в умовах невизначеності конкурентного середовища під час прийняття ризикових інвестиційних рішень.

У четвертому розділі «**Науково-практичні підходи економічного аналізу венчурної діяльності**» досліджено науково-практичні підходи до економічного аналізу венчурної діяльності, що забезпечує можливість оцінки її результатів на кожній стадії життєвого циклу венчурного підприємства, а також оцінки дохідності роботи венчурних фондів та ефективність управління їхніми активами з боку компаній, які його здійснюють.

В умовах економічної глобалізації існування та успішний розвиток підприємницької діяльності є неможливим без ризиків. Наявність цього чинника є сильним стимулом для пошуку інноваційних шляхів розвитку, шляхів економії ресурсів, що повинно змушувати підприємців постійно аналізувати свою діяльність, виважено оцінювати окремі проекти, розробляти інвестиційні кошториси тощо. Результати економічного аналізу мають значний вплив на результативність діяльності й сприяють досягненню її основної мети – одержання максимального прибутку. Від цих результатів залежить ефективність венчурної діяльності на всіх стадіях життєвого циклу венчурного підприємства, протягом яких має місце різний ступінь ризику і потреб у венчурному капіталі. Враховуючи особливості кожної стадії життєвого циклу венчурного підприємства визначено методи її економічного аналізу. Для дослідження стадії планування (seed) пропонується використання двох методів економічного аналізу: PEST-аналізу та методу порівняння показників. Стадію запуску продукції (start-up) необхідно аналізувати за динамікою виробництва продукції протягом цього періоду. Для дослідження третьої стадії (early-stage) пропонується використовувати метод маржинального аналізу. Четверту стадію життєвого циклу венчурного підприємства (expansion) запропоновано аналізувати методом розрахунку коефіцієнтів сили впливу операційного важеля та конкурентоспроможності. Аналіз п'ятої стадії життєвого циклу (liquidity stage, exit) дозволяє визначити критерії виходу підприємства на фінансовий ринок. Розроблене теоретико-організаційне забезпечення комплексного аналізу венчурної діяльності венчурного підприємства дозволяє уникати помилок у планах та в управлінських рішеннях, обирати відповідну стратегію планування, виробництва з відповідними обсягами випуску продукції, що забезпечить бажаний обсяг реалізації та фінансові результати, що задовольнятимуть як власників венчурних підприємств, так і ризикових інвесторів.

Економічний аналіз венчурної діяльності венчурних фондів проводиться з метою встановлення ефективності венчурних інвестицій, визначення напрямів та пріоритетних проектів вкладення інвестицій і сприятливих умов для їх здійснення. Для комплексного аналізу ефективності венчурної діяльності необхідно визначити показники її економічного ефекту і витрат на реалізацію

проектів. Запропоновано розглядати економічну ефективність венчурної діяльності венчурних фондів за такими напрямками: 1) динаміка; 2) рух грошових коштів; 3) дохідність. Аналіз динаміки венчурної діяльності показує її відповідність обраній інвестиційній стратегії венчурного фонду. Аналіз руху грошових коштів виявляє здатність венчурних фондів генерувати кошти в потрібних обсягах та за термінами здійснення необхідних планових платежів, показує прискорення руху грошових коштів, забезпечення прийняття управлінських рішень з оптимізації грошового потоку для встановлення потрібної фінансової стійкості й платоспроможності. Аналіз дохідності венчурної діяльності венчурних фондів запропоновано розраховувати за чотирма основними показниками ефективності інвестицій: 1) чистий приведений дохід; 2) індекс дохідності, 3) період окупності; 4) внутрішня норма дохідності. Зазначені показники розглядаються порівняно з аналогічними показниками венчурних фондів, які, проте, перебувають під управлінням іншої КУА. Таким чином можна оцінити не тільки дохідність ризикової діяльності венчурних фондів, а також й ефективність управління КУА.

З метою реалізації безперервного виконання загальних функцій управління визначено складові аналізу венчурної діяльності КУА, які забезпечують всебічну оцінку виконання її основних функцій, за що вона отримує винагороду. Оскільки під управлінням КУА одночасно можуть перебувати декілька венчурних фондів, то задля запобігання конфлікту інтересів та з метою визначення відповідності ведення та забезпечення поточної діяльності цих фондів інвестиційним деклараціям, аналізувати венчурну діяльність КУА необхідно стосовно кожного фонду окремо, з подальшим узагальненням отриманої інформації.

Визначено, що для надання всебічної оцінки виконання основних функцій КУА, аналіз її венчурної діяльності має включати наступні складові:

- аналіз пруденційних нормативів венчурної діяльності;
- аналіз організаційної структури управління та її ефективності;
- аналіз динаміки вартості чистих активів венчурних фондів, що перебувають під управлінням;
- аналіз критеріїв оцінки її функціонування.

Аналіз пруденційних нормативів венчурної діяльності необхідно проводити для організації такої системи управління ризиками, яка допоможе встановити правила й процедури, спрямовані на виявлення та оцінку ризиків венчурної діяльності з урахуванням їхнього профілю, характерного саме для тієї чи іншої КУА. Аналіз пруденційних нормативів венчурної діяльності ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ» за 2016 р. показав високу фінансову стійкість компанії, ліквідність і фінансову незалежність, а також дотримання обов'язкових вимог до власного капіталу (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз пруденційних нормативів венчурної діяльності ТОВ «КУА
«ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ» за 2016 р.

Показник	Характеристика показника	Нормативне значення	Розрахункове значення
1	2	3	4
Розмір регулятивного капіталу (розмір власних коштів) (PerK КУА)	Власні кошти КУА може використовувати на покриття негативних фінансових наслідків виникнення ризиків під час ведення нею професійної діяльності на фондовому ринку	Не менше 50 % від мінімального статутного капіталу	10199
Норматив достатності власних коштів (Ндвк)	Норматив відображає здатність КУА утримувати власні кошти в розмірі, достатньому для покриття її фіксованих накладних витрат протягом 3 місяців, навіть за умови відсутності доходів протягом цього часу	Не менше 1	3,6684
Коефіцієнт покриття операційного ризику (Кор)	Коефіцієнт відображає здатність КУА забезпечувати покриття своїх операційних ризиків власними коштами на рівні 15 % від її середньорічного позитивного нетто-доходу за 3 попередні фінансові роки	Не менше 1	5,8014
Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс)	Коефіцієнт відображає частку власного капіталу в загальній вартості засобів, що використовує КУА у своїй діяльності, та характеризує фінансову стійкість, а також незалежність діяльності від зовнішніх джерел фінансування	Не менше 0,5	0,5002
Числові значення, що є складовими розрахунків для пруденційних нормативів			
Розмір власного капіталу на 31.12.2016, тис. грн	Показує ту частину активів КУА, яку без будь-яких умов та обмежень можна визнати її власністю	–	28717
Розмір зобов'язань на 31.12.2016, тис. грн	Показує заборгованість КУА, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, призведе до зменшення її ресурсів	–	28694
Вартість активів на 31.12.2016, тис. грн	Показує ресурси, що контролюються КУА та використання яких призведе до отримання економічних вигод	–	57411

Аналіз організаційної структури управління та її ефективності виконують для оптимального розподілу відповідальності й повноважень усередині КУА, що є передумовою ефективного функціонування всіх підсистем венчурних фондів, а також основою для досягнення їхніх стратегічних цілей. Аналіз динаміки вартості чистих активів венчурних фондів, що перебувають під управлінням, забезпечує правильність визначення стратегії управління, її спрямування на збільшення прибутку учасників та інвесторів венчурних

фондів. Аналіз критеріїв оцінки функціонування компаній з управління активами спрямовано на визначення їхньої здатності виконувати зобов'язання перед венчурними фондами, що перебувають в управлінні, та здатності венчурних фондів виконувати зобов'язання перед своїми інвесторами.

На основі дослідження інформаційного забезпечення економічного аналізу доведено, що економічний аналіз венчурної діяльності КУА має бути спрямований на досягнення таких цілей: 1) мінімізації впливу істотних ризиків діяльності в управлінні активами: операційного, ринкового, ризику ліквідності; 2) формування оптимальної структури управління, яка є передумовою ефективного функціонування всіх підсистем венчурної діяльності, а також основою розробки її стратегії; 3) прискорення оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень стосовно доцільності інвестування у венчурні фонди, зменшення потенційного терміну повернення інвестицій, підвищення платоспроможності, здатності розраховуватися за зобов'язаннями; 4) зростання результативності діяльності венчурних фондів під управлінням, їхньої ділової активності, темпів розвитку, ліквідності, інвестиційної привабливості, поліпшення структури активів, методів управління активами; 5) отримання позитивних результатів як для учасників та інвесторів венчурних фондів, так і для власників компаній з управління активами.

ВИСНОВКИ

У дисертації визначено підходи до розв'язання проблем теорії, методології й організації бухгалтерського обліку та економічного аналізу як інформаційних систем, що забезпечують управління венчурною діяльністю. Запропоноване вирішення проблем сприяє вдосконаленню практики бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності суб'єктів венчурної індустрії на основі розробки комплексу системних організаційних і методологічних рішень. Дослідження теорії та методології бухгалтерського обліку й аналізу венчурної діяльності дозволили зробити такі висновки й пропозиції:

1. На основі аналізу процесу становлення венчурної діяльності в країнах Європи визначено головні фактори, які сприяли бурхливому розвитку венчурної індустрії в Європі: заходи державної політики, висока розвиненість фондових ринків, потужність національного платоспроможного ринку. Вплив цих факторів забезпечить швидкий розвиток венчурної індустрії в Україні та вирішить проблеми, що існують у практичній сфері залучення, впровадження і застосування венчурного фінансування в інноваційні підприємства. Розроблено типові вимоги до трактування понять «венчурна діяльність» та «венчурні операції». Ці вимоги ґрунтуються на категорійному аналізі підходів вчених до визначених понять та дозволяють запобігти виникненню ускладнень у законодавчому регулюванні бухгалтерського обліку.

2. Дослідження суб'єктного складу бухгалтерського обліку та економічного аналізу венчурної діяльності дозволило виявити проблему невизначеності об'єктів бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Вирішення цієї проблеми здійснено шляхом розробки загальної схеми

організації сучасної венчурної індустрії в розрізі її ключових учасників – інвесторів, венчурних підприємств, венчурних фондів і компаній з управління активами венчурних фондів. Схема визначає відношення між її учасниками, що є суб'єктами бухгалтерського обліку, окреслює інформаційний простір бухгалтерського обліку венчурної діяльності, визначає господарські процеси, специфічні об'єкти бухгалтерського обліку та аналізу венчурної діяльності. Такий підхід до вирішення проблеми дозволяє забезпечувати суб'єктів венчурної індустрії інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень та реалізовувати функції бухгалтерського обліку в повному обсязі.

3. На підставі дослідження ефективності організації процесу обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності розроблено його загальну схему, визначено етапи та інформаційні потреби цього процесу задля підвищення ефективності його організації та прийняття якісних управлінських рішень. На основі дослідження основних напрямів розвитку обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності визначено й обґрунтовано його функції в застосуванні до суб'єктів господарювання венчурної індустрії (облікова, аналітична, контрольна, інформаційна). Сформульовано проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління венчурною діяльністю (відсутність системи, ускладнене отримання економічної інформації, недостатня комплексна автоматизація управлінської діяльності, швидке збільшення статутного капіталу, необхідність гармонізації відповідно до вимог Світової організації торгівлі) та встановлено детермінанти й вектори розвитку (розробка концепції обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності, впровадження електронного документообігу, створення організаційно-правових умов застосування суб'єктами венчурної діяльності міжнародних стандартів фінансової звітності). Це дозволить розробити альтернативні варіанти вирішення проблем, що стримують розвиток, і створити сприятливі умови для розвитку венчурної діяльності.

4. Ведення бухгалтерського обліку венчурної діяльності підприємств залежить від специфіки галузі діяльності, від стадії їх життєвого циклу і здійснюється стосовно кожної отриманої інвестиції. Визначено принципи та теоретично обґрунтовано підхід до організації бухгалтерського обліку венчурного фінансування (принцип періодичності, принцип повного висвітлення відповідно до критеріїв: доречності, об'єктивності й здійсненності). Виділено об'єкти аналітичного обліку, що виникають у процесі отримання венчурного фінансування (за джерелами фінансування та господарськими засобами, що з'являються в результаті), та визначено напрями вдосконалення ведення аналітичного обліку венчурного фінансування. Встановлено фактори, які необхідно враховувати в організації бухгалтерського обліку на венчурному підприємстві в плані аналітичного обліку отримання венчурного фінансування (ініційована форма створення, розмір підприємства, інвестори ризикового капіталу, стадія життєвого циклу, форми отримання венчурного фінансування). Це дозволить удосконалити базовий інструментарій

теорії та методології бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних підприємств.

5. Аналіз системи бухгалтерського обліку венчурної діяльності показав, що вона має бути зорієнтована на досягнення поставлених цілей, які залежать від виду ризикового інноваційного проекту, стадії його впровадження та реалізації. Доведено, що процес розробки та впровадження ризикового інноваційного проекту на венчурному підприємстві є ланцюгом послідовних дій центрів відповідальності, яким відповідають певні витрати, особливість яких полягає в перенесенні або на фінансовий результат звітного періоду, або на собівартість ризикового інноваційного проекту. Виявлено, що одним із найбільш суттєвих недоліків сучасного обліку інновацій є брак єдиної системи облікових реєстрів і бухгалтерських рахунків для відображення витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності. Для вирішення цієї проблеми запропоновано робочий план рахунків управлінського обліку венчурного підприємства, який дає можливість отримувати детальну оперативну інформацію про ризикові інноваційні проекти.

6. Інформаційне забезпечення венчурної діяльності потребує створення особливої системи управлінської звітності. На підставі розробленої організаційної структури центрів відповідальності венчурного підприємства, де визначено права й відповідальність структурних підрозділів, місця появи і рух інформації, побудовано систему управлінської звітності венчурної діяльності венчурних підприємств. Особливість системи полягає в тому, що звітність формує не бухгалтерія, а інші підрозділи підприємства – відділи, які входять до складу центрів відповідальності. Розроблено комплект форм звітності, зокрема: звіт центру венчурних інвестицій, звіт про реалізацію інноваційного ризикового проекту, звіт про доходи (витрати) від інноваційного ризикового проекту, накопичувальну відомість виробничої собівартості інноваційного ризикового проекту, накопичувальну відомість маркетингових витрат, кошторис витрат.

7. Результати аналізу нормативно-правової бази та практичної діяльності венчурних фондів дали можливість сформулювати складові системи бухгалтерського обліку венчурної діяльності венчурних фондів. В контексті виділених складових досліджено відображення інвестиційних вкладів учасників венчурних фондів. Обґрунтовано необхідність ведення окремого обліку статутного капіталу, сформованого за рахунок внесків засновників венчурного фонду на субрахунку 401.1 та статутного капіталу, сформованого за рахунок інвестиційних вкладів учасників венчурного фонду на субрахунку 401.2. Запропоновано методики обліку випуску акцій венчурним фондом та обліку розміщення акцій шляхом безпосередньої пропозиції цінних паперів заздалегідь визначеному колу осіб за розрахунковою вартістю з огляду на такі умови: 1) розрахункова вартість більша від номінальної вартості акцій; 2) розрахункова вартість дорівнює номінальній вартості акцій; 3) розрахункова вартість менша від номінальної вартості акцій.

8. У результаті дослідження особливостей здійснення венчурного інвестування побудовано його сутнісно-логічну модель з урахуванням її характерних рис, де відображено економічну природу інвестицій, що дає можливість ідентифікувати їх у системі бухгалтерського обліку та класифікувати з огляду на вибір методу оцінки та визначення рахунків для їх облікового відображення. Для розробки методики бухгалтерського обліку процедур венчурного інвестування із застосуванням системного підходу було виділено етапи цих процедур. Встановлено, які витрати мають місце на кожному етапі та які доходи отримують як наслідок такої діяльності, подано їх загальну характеристику та показано рахунки для їх обліку, а також документальне підтвердження. Побудовано робочий план рахунків для відображення інформації про доходи та витрати, пов'язані з процедурами венчурного інвестування венчурних фондів. Складено зведену відомість обліку доходів, витрат і фінансових результатів ведення процедур венчурного інвестування. Запропонована система рахунків для обліку таких процедур дасть можливість відображати різні їх види на одному рахунку, що забезпечить більш просте й повне відображення інформації про інвестування венчурного фонду. Доповнено обліковий реєстр аналітичного обліку процедур венчурного інвестування венчурних фондів, який дає змогу сприймати й аналізувати економічні дані про різні види процедур інвестування. Удосконалено форму № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), використовуючи яку венчурні фонди зможуть більш розгорнуто відображати інформацію стосовно процедур венчурного інвестування.

9. За результатами аналізу власного капіталу та зобов'язань компаній з управління активами виявлено недоліки організації бухгалтерського обліку власного капіталу та зобов'язань КУА, обґрунтовано необхідність врахування специфіки венчурної діяльності. З метою забезпечення стабільної роботи компаній з управління активами в їх установчих документах та в Наказі про облікову політику запропоновано використання ряду елементів (розмір співвідношення чистого прибутку та резервного капіталу; порядок формування та розподілу прибутку; порядок утворення, поповнення та використання резервного й додаткового капіталів; використання для аналізу фінансового стану КУА даних робочого управлінського балансу та ін.). За їх допомогою можна усунути не тільки невідповідність розмірів резервного капіталу встановленим нормативам, а й покращити результативність інвестиційних і фінансових управлінських рішень, уніфікувати методологію бухгалтерського обліку компаній з управління активами та забезпечити користувачів фінансової звітності достовірною й обґрунтованою інформацією про фінансовий стан підприємства та і про його платоспроможність.

10. З метою отримання достовірних даних про вартість активів венчурних фондів розроблено методику переоцінки об'єктів операційної та інвестиційної нерухомості венчурних фондів та облікове відображення її результатів. Запропоновано методику бухгалтерського відображення першої та подальшої

переоцінки (уцінки) об'єктів операційної нерухомості венчурних фондів. Визначено загальні аспекти бухгалтерського обліку оцінки та переоцінки фінансових інвестицій і грошових коштів венчурних фондів. Розроблено методику бухгалтерського відображення процесу збільшення і зменшення вартості довгострокових фінансових інвестицій венчурних фондів. Результати переоцінки активів венчурних фондів на кожен дату її проведення, мають бути узагальнені, для чого запропоновано скористатись "Відомістю переоцінки активів", яка зосереджує в собі інформацію про первісну та переоцінену вартість кожного об'єкта активів фонду, про рахунки обліку результатів переоцінки, а також про загальну вартість активів, від якої залежить розмір винагороди для компаній з управління активами.

11. На основі дослідження особливостей розвитку системи звітності в компаніях з управління активами венчурних фондів встановлено безперервність і динамічність процесу, який постійно удосконалюється, перебуваючи під впливом економічних, політичних, технологічних, організаційних умов та потреб користувачів. Для поліпшення системи звітності запропоновано класифікацію звітності КУА (з огляду на її види, на її мету, джерела інформації, місце використання, обсяги показників), що забезпечує оптимальну адаптацію системи до потреб управління, задоволення інформаційних запитів різних груп її користувачів завдяки уніфікованому складу обліково-звітної інформації, а також відповідності специфіці, стратегії та основним цілям діяльності КУА.

12. В результаті дослідження методів економічного аналізу визначено структурні елементи методики аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств. Враховуючи особливості кожної стадії життєвого циклу, було визначено методи економічного аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств. Методи аналізу першої, початкової стадії життєвого циклу венчурних підприємств (планування) допомагають виявити найбільш ризикові фактори їх макросередовища, перевірити виконання запланованих заходів та визначити чинники, які вплинули на відхилення фактичних витрат від запланованих. Методи аналізу другої стадії (запуску продукції) - спрямовані на вибір правильної стратегії діяльності, з урахуванням умов невизначеності, високого ризику, економічної ситуації, у виборі такої структури продукції, що забезпечуватиме бажаний обсяг реалізації з відповідними фінансовими результатами. Методи аналізу третьої стадії життєвого циклу (виходу на ринок) вирішують задачі планування діяльності на перспективу та вибору правильної виробничої і конкурентної політики. Методи аналізу четвертої стадії життєвого циклу венчурних підприємств (розширення виробництва та збуту) базуються на підтриманні конкурентоспроможності продукції. Запропоновані методи аналізу п'ятої стадії життєвого циклу (ліквідності чи виходу) дозволять підприємству ефективно взаємодіяти з фінансовими аналітиками та інвесторами, управляти їх очікуваннями, що позитивно позначиться на вартості акцій венчурного підприємства через довіру учасників ринку.

13. Аналіз венчурної діяльності венчурних фондів проводиться на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків при виявленні тенденцій фінансового тренду та резервів його розвитку. З метою визначення ефективності венчурних інвестицій, напрямів їх вкладання, пошуку пріоритетних проектів вкладання, виявлення сприятливих умов для їх реалізації окреслено напрями економічного аналізу венчурної діяльності венчурних фондів. Запропоновано такі напрями розгляду економічної ефективності венчурної діяльності цих фондів: динаміка, рух грошових коштів та дохідність. Розрахунок показників у цьому аспекті та їх подальший аналіз становить основу інструментарію оцінки венчурної діяльності венчурних фондів. Призначення інструментарію аналізу венчурної діяльності полягає в оцінюванні можливостей підвищення стійкості стратегічного розвитку венчурних фондів. Визначення зв'язків між напрямками та показниками забезпечить максимальну реалізацію можливостей венчурних фондів в інтересах інституційних інвесторів на основі своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень через оцінку економічної ефективності венчурної діяльності венчурних фондів.

14. Економічний аналіз венчурної діяльності компаній з управління активами має на меті встановлення ефективності виконання основних функцій КУА, за які вона отримує винагороду. З метою запобігання конфлікту інтересів (в управлінні КУА одночасно можуть перебувати декілька венчурних фондів) при встановленні відповідності ведення й забезпечення поточної діяльності венчурних фондів під управлінням КУА інвестиційним деклараціям, було обґрунтовано необхідність здійснення окремого аналізу венчурної діяльності КУА по відношенню до кожного фонду під її управлінням з подальшим узагальненням отриманої інформації. Запропоновано для забезпечення всебічної та повної оцінки виконання основних функцій КУА ввести такі складові аналізу венчурної діяльності: аналіз пруденційних нормативів венчурної діяльності; аналіз організаційної структури управління та її ефективності; аналіз динаміки вартості чистих активів венчурних фондів, які перебувають в управлінні; аналіз критеріїв оцінки її функціонування.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік і аналіз венчурної діяльності: монографія. Дніпро: Вид. Середняк Т.К., 2017. 392 с. (13,02 друк. арк.).
2. Усатенко О. В. Теоретичні аспекти бухгалтерського обліку венчурної діяльності // Облік, аналіз та аудит в контексті Європейської інтеграції України: монографія / за заг. ред. М.С. Пашкевич; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ.: НГУ, 2015. 361 с. С. 210–285 (заг. обсяг 16,6 друк. арк., особисто автору належить 3,57 друк. арк.: окреслені теоретичні аспекти бухгалтерського обліку венчурної діяльності).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

3. Usatenko O. V. Classification of managerial accounting to develop the managerial accounting system of venture companies // *The Advanced Science Journal (United States)*. 2015. Issue 06. P. 35–38. – (Economics) (0,35 друк. арк.).

Статті у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

4. Usatenko O. V., Legenchuk S. F. Directions and problems of accounting and analytical support for venture activity // *Economic Annals XXI*. 2014. № 11–12. P. 131–134 (0,67 друк. арк., особисто автора – 0,33 друк. арк.: сформульовані проблеми розвитку обліково – аналітичного забезпечення венчурної діяльності та встановлені напрямки та шляхи їх вирішення) (включено до Scopus (Нідерланди), Index Copernicus (Польща), РИНЦ (Росія), EBSCOhost (США), Ulrich’s Periodicals Directory (Велика Британія, США).

5. Усатенко О. В. Методика бухгалтерського обліку отримання венчурного фінансування // *Бізнес Інформ: науковий журнал*. 2015. Випуск 2. С.184–190 (0,56 друк. арк.) (включено до Ulrichsweb Global Serials Directory (США), Research Papers in Economics (США), Index Copernicus (Польща), Academic Journals Database (Швейцарія).

6. Usatenko O. V., Legenchuk S. F. Analysis of management forms of collective investment institutions to organise the accounting system // *Economic Annals XXI*. 2016. Vol. 156. P. 112–115 (0,68 друк. арк., особисто автора – 0,34 друк. арк.: проведено аналіз організаційно – правових форм створення венчурних фондів за їх основними характеристиками, що впливають на організацію системи бухгалтерського обліку) (включено до Scopus (Нідерланди), Index Copernicus (Польща), РИНЦ (Росія), EBSCOhost (США), Ulrich’s Periodicals Directory (Велика Британія, США).

7. Усатенко О. В. Організація бухгалтерського обліку і аналізу зобов’язань в компаніях з управління активами // *Облік і фінанси*. 2016. Випуск 3 (73). С.43–49 (0,63 друк. арк.) (включено до Ulrich’s Periodicals Directory (Велика Британія, США), Research Bible (Японія), Index Copernicus (Польща) , РИНЦ (Росія), EBSCOhost (США).

8. Usatenko O. V, Pashkevich. M. S. Economic analysis of venture activity at the venture enterprises // *Techology audit and production reserves*. 2017. Випуск №3/4 (35). P.9–14 (0,73 друк. арк., особисто автора – 0,55 друк. арк.: визначені методи економічного аналізу венчурної діяльності венчурних підприємств) (включено до Ulrich’s Periodicals Directory (Велика Британія, США), Bielefeld Academic Search Engine (Німеччина), Index Copernicus (Польща) , РИНЦ (Росія), DRIVER (Європа).

Статті у наукових фахових виданнях України:

9. Усатенко О. В. Аналіз напрямів та умов розвитку венчурної діяльності // *Економічний простір: збірник наукових праць*. 2014. Випуск 89. С. 81–92. (0,64 друк. арк.).

10. Усатенко О. В. Аналіз визначення поняття венчурної діяльності в умовах економіки та законодавства України // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Випуск № 7(5). С. 157–161. (0,52 друк. арк.).

11. Усатенко О. В. Венчурна діяльність в системі об'єктів бухгалтерського обліку та економічного аналізу // Бізнес Інформ: науковий журнал. 2014. Випуск 10. С. 306–311. (0,55 друк. арк.).

12. Усатенко О. В. Аналіз фінансування венчурних підприємств: обліковий аспект // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове фахове видання. 2014. Випуск 2. С.1299–1303. URL: <http://global-national.in.ua/> (0,52 друк. арк.).

13. Усатенко О. В. Облік витрат венчурного підприємства в залежності від стадій його життєвого циклу // Облік і фінанси. 2015. Випуск 2 (68). С.59–64. (0,57 друк. арк.).

14. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік ризикових інноваційних проектів // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2015. Випуск 2(46). С.372–376. (0,54 друк. арк.).

15. Усатенко О. В. Класифікація ризикових інноваційних проектів для розвитку теоретико–методологічних аспектів бухгалтерського обліку венчурної діяльності // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2015. Том 20. Випуск 4. С. 255–258. (0,54 друк. арк.).

16. Усатенко О. В. Методика бухгалтерського обліку випуску та первинного розміщення цінних паперів венчурних фондів // «Інноваційна економіка»: науково–виробничий журнал. 2016. Випуск 1–2 (61). С.230–234. (0,59 друк. арк.).

17. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік викупу та вторинного розміщення цінних паперів венчурних фондів // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Випуск 16. С.156–159. (0,49 друк. арк.).

18. Усатенко О. В. Сутнісно–логічна модель венчурного інвестування венчурних фондів для цілей бухгалтерського обліку // Бізнес Інформ: науковий журнал. 2016. Випуск 6. С.95–100. (0,64 друк. арк.).

19. Усатенко О. В. Організація системи бухгалтерського обліку власного капіталу в компаніях по управлінню активами // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2016. Випуск 2(48). С.336–340. (0,43 друк. арк.).

20. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік доходів та витрат процедур венчурного інвестування венчурних фондів // Східна Європа: економіка, бізнес та управління: електронне наукове фахове видання. 2016. Випуск 4. С.406–414. URL: <http://easterneurope-ebm.in.ua/index.php/4-2016-ukr> (0,75 друк. арк.).

21. Usatenko O. V. Determining historical development stages to improve reporting system of institutional investors // Економічний вісник Запорізької

державної інженерної академії. 2016. Випуск 6 (06). С. 171-175. (0,46 друк. арк.).

22. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік оцінки та переоцінки нерухомості венчурних фондів // Проблеми системного підходу в економіці: зб. наук. праць. Серія: Економічні науки. 2017. Випуск 1(57). С. 173–181. (0,59 друк. арк.).

23. Усатенко О. В. Економічний аналіз доходності венчурної діяльності венчурних фондів // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжн. зб. наук. праць. 2017. Випуск 2(37). С. 87-93. (0,78 друк. арк.).

Матеріали конференцій:

24. Усатенко О. В. Чинники залучення венчурного фінансування до аграрного сектору економіки // Фінансова безпека аграрного бізнесу: матеріали Всеукраїнської конф. (м. Житомир, 22–23 жовтня 2014 р.). Житомир: ЖДТУ, 2014. С. 76–78 (0,15 друк. арк.).

25. Усатенко О. В., Сергієнко Н. С., Висоцька Ю. В. Інформаційна складова обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності // *Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami – 2014: materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji. Ekonomiczne nauki.* (м. Перемишль, 07–15 листопада 2014 р.). *Przemysł: Nauka i studia*, 2014. Vol. 3. S. 37–39 (0,15 друк. арк., особисто автора – 0,07 друк. арк.: окреслені складові концепції системи обліково – аналітичного забезпечення управління венчурною діяльністю).

26. Усатенко О. В., Дігтяр Т. В. Аналіз структури інвесторів венчурних фондів // Сучасна економіка та пошук ефективних механізмів господарювання: Збірник тез наукових робіт учасників Міжн. наук.–практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Київ, 17–18 жовтня 2014 р.). Київ, 2014. Ч. 2. С. 61–64 (0,15 друк. арк., особисто автора – 0,12 друк. арк.: проведено аналіз структури інвесторів венчурних фондів).

27. Усатенко О. В., Резанова В. В., Попова А. І. Венчурне інвестування в оновлення основних засобів // *Nauka i inowacja – 2014: materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji* (м. Перемишль, 07–15 жовтня 2014 р.). *Przemysł: Nauka i studia*. 2014. Vol. 2. S. 58–60 (0,12 друк. арк., особисто автора – 0,09 друк. арк.: зазначені заходи, що сприяють оновленню основних засобів підприємств).

28. Усатенко О. В., Задерака Ю.О., Мовчан В.І. Визначення функцій обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності // *Fundamental an dappled science – 2014: materials of the X International scientific and practical conference* (м. Шеффілд, 30 жовтня–7 листопада 2014 р.). *Sheffield: Science and education*. 2014. Vol. 2. S. 83–85 (0,12 друк. арк., особисто автора – 0,10 друк. арк.: визначені функцій обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності).

29. Усатенко О. В. Проблеми обліково–аналітичного забезпечення венчурної діяльності в контексті сталого розвитку // Менеджмент, маркетинг,

предпринимательство: содействие устойчивому развитию: материалы I Международной научно-практической Интернет-конференции (м. Дніпропетровськ-Коттбус, 25–26 грудня 2014 р.). Днепропетровск–Коттбус: НГУ-БТУ. 2015. С. 138–140. URL: web-local.rudn.ru/web-local/prep/tj/files.php?f=pdf (0,15 друк. арк.).

30. Усатенко О. В. Аналіз форм створення венчурних підприємств: обліковий аспект // Проблеми економіки: нові ринки та нові напрямки розвитку: матеріали Міжн. наук.–практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 6–7 лютого 2015 р.). Дніпропетровськ. 2015. Ч.3. С.85–87 (0,15 друк. арк.).

31. Усатенко О. В., Єщеулова Ю. Є. Джерела інформації обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності // Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Львів, 27–28 лютого 2015 р). Львів. 2015. Ч. 2. С.94–98 (0,20 друк. арк., особисто автора – 0,15 друк. арк.: визначені джерела інформації обліково-аналітичного забезпечення венчурної діяльності).

32. Усатенко О. В. Стадії життєвого циклу венчурних підприємств, що визначають облікові завдання для їх відображення // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: матеріали IX Міжн. наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті професора Г.Г. Кірейцева (м. Київ, 26 лютого 2015 р.). Київ. 2015. С.168–172 (0,15 друк. арк.).

33. Усатенко О. В., Арутюнян Р. М. Аналіз венчурних підприємств України // *Modern scientific potentia - 2015: materials of the XI International scientific and practical conference.* (м. Шеффілд, 28 лютого–7 березня 2015 р.). Sheffield: Science and education. 2015. Vol. 2. S. 60–62 (0,13 друк. арк., особисто автора – 0,10 друк. арк.: проведено аналіз діяльності венчурних підприємств).

34. Усатенко О. В., Расторгуєва В. Г., Супрунова Г. Г. Напрями та умови розвитку венчурної діяльності в США та Японії // *Dny vědy – 2015: materialy XI mezinarodni vedecko-prakticka konference* (м. Прага, 27 березня–06 квітня 2015 р.) Praha: *Ekonomické vědy*. 2015. Díl 2. S. 19–21 (0,12 друк. арк., особисто автора – 0,09 друк. арк.: проведено аналіз венчурної діяльності в США та Японії).

35. Усатенко О. В., Кузнецов М. О., Ібішова Г. І. Визначення системи та об'єктів бухгалтерського обліку в контексті розвитку венчурної діяльності // *Science without borders: materials of the XI International scientific and practical conference* (м. Шеффілд, 30 березня–7 квітня 2015 р.). Sheffield: Science and education. 2015. Vol. 3. S. 25–27 (0,14 друк. арк., особисто автора – 0,10 друк. арк.: визначені об'єкти бухгалтерського обліку венчурної діяльності).

36. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік ризикових інноваційних проектів венчурного підприємства // Розвиток бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту у ХХІ-му столітті: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Житомир, 6–7 листопада 2015 р.). Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2015. С. 98–100. (0,14 друк. арк.).

37. Усатенко О. В., Біла А. І., Ковтун Є. О. Визначення поняття ризикового інноваційного проекту венчурного підприємства для системи бухгалтерського обліку // Проблеми і перспективи обліку, аналізу та аудиту: матеріали Всеукраїнської наук.–практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 1–3 грудня 2015 р.). Дніпропетровськ: НГУ, 2015. С.15–18 (0,19 друк. арк., особисто автора – 0,15 друк. арк.: окреслено поняття ризикового інноваційного проекту венчурного підприємства).

38. Усатенко О. В. Визначення поняття «зобов'язання» компаній з управління активами для цілей бухгалтерського обліку // Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Житомир, 25 листопада 2016 р.). Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2015. С. 143-145 (0,12 друк. арк.).

39. Усатенко О. В. Організація бухгалтерського обліку в компаніях з управління активами // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: матеріали II Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Чернігів, 30 листопада 2016 р.) Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. С. 166–167 (0,16 друк. арк.).

40. Усатенко О. В. Облікове забезпечення оцінки і переоцінки грошових коштів та їх еквівалентів, як активів венчурних фондів // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: зб. наукових праць за матеріалами Всеукраїнської наук.–практ. конф. (м. Дніпро, 30–31 березня 2017 р.). Дніпро: НМетАУ, 2017. С. 291–297. URL: <https://nmetau.edu.ua/file/conf.nmetau.pdf> (0,24 друк. арк.).

41. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік переоцінки фінансових інвестицій венчурних фондів // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика: матеріали Міжн. наук.–практ. конф. (м. Харків, 30–31 березня 2017 р.). Харків: Видавець ФОП А. М.Панов, 2017. С. 1–3 (0,22 друк. арк.).

Інші видання:

42. Usatenko O. Word practice of venture activity in order adaptation in Ukraine // Trendy gospodarcze: zbiór prac naukowych. Ekonomiczne nauki (м. Варшава, 6–7 листопада 2014 р.). Warszawa. 2014. S. 95–98. URL: <http://z-p-u.org/wp-content/uploads/2016/04/Zbi%C3%B3r-prac-naukowych-Wsp%C3%B3lpraca-UE-Ukraina-Trendy-gospodarcze.pdf> (0,21 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Усатенко О.В. Бухгалтерський облік і аналіз венчурної діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Житомирський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2017.

Робота присвячена вирішенню методологічних проблем і розробці організаційно-практичних рекомендацій до створення системи обліково-аналітичного забезпечення управління венчурною діяльністю та її аналізу. Досліджено механізм взаємодії суб'єктів венчурної індустрії та визначено специфічні об'єкти обліку й аналізу венчурної діяльності. Встановлено обліковий аспект форм венчурного фінансування та фактори впливу на систему організації обліку. Виділено групи витрат по кожній стадії життєвого циклу венчурних підприємств. Розроблено систему управлінської звітності венчурної діяльності венчурних підприємств. Удосконалено методику обліку процедур венчурного інвестування. Розроблено методичні підходи до оцінки та переоцінки активів венчурних фондів. Запропоновано методику аналізу венчурної діяльності.

Ключові слова: Бухгалтерський облік, аналіз, об'єкти бухгалтерського обліку, венчурна діяльність, венчурне фінансування, стадії життєвого циклу, ризиковий інноваційний проект, оцінка активів, звітність.

АННОТАЦИЯ

Усатенко О.В. Бухгалтерский учет и анализ венчурной деятельности. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Житомирский государственный технологический университет Министерства образования и науки Украины, Житомир, 2017.

Работа посвящена решению методологических проблем и разработке организационно-практических рекомендаций к созданию системы учетно-аналитического обеспечения управления венчурной деятельностью и ее анализа. Исследован механизм взаимодействия субъектов венчурной индустрии и определены специфические объекты учета и анализа венчурной деятельности. Установлен учетный аспект форм венчурного финансирования и факторы влияния на систему организации учета. Выделены группы расходов по каждой стадии жизненного цикла венчурных предприятий. Разработана система управленческой отчетности венчурной деятельности венчурных предприятий. Усовершенствована методика учета процедур венчурного инвестирования. Разработаны методические подходы к оценке и переоценке активов венчурных фондов. Предложена методика анализа венчурной деятельности.

Ключевые слова: Бухгалтерский учет, анализ, объекты бухгалтерского учета, венчурная деятельность, венчурное финансирование, стадии жизненного цикла, рискованный инновационный проект, оценка активов, отчетность.

ABSTRACT

Usatenko O.V. Financial Accounting and Analysis of Venture Activity. – Manuscript.

Thesis for a doctoral degree in economics, specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Auditing (by types of economic activity). – Zhytomyr State Technological University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2017.

The thesis is aimed at solving methodological problems and giving organizational and practical recommendations for the creation of the accounting and analytical system providing management and analysis of venture activities carried out by venture capital companies and recipients of venture capital in order to meet the information requirements of management in relation to the implementation of the technical and social and economic effect of operations connected to venture capital. The thesis studies the mechanism of interaction among companies participating in venture operations: venture capital companies, venture funds and companies managing venture capital as well as outlines specific objects for venture capital accounting and analysis that ensure reliable information of venture companies for taking managerial decisions. The accounting aspect of forms of venture financing is considered and factors influencing the organization of the accounting system at the level of the venture company are formulated and cost groups inherent in the life cycle stages of venture capital companies are defined. The system of managerial reports of venture capital operations is developed. Its main feature is in the fact that reports are prepared by departments that are centers of responsibility instead of financial accounting departments. The organizational structure of centers of responsibility at venture capital companies that defines the rights and responsibilities of the structural units and indicates the place of origin and flows of information in the managerial reporting system is offered. The essence of venture investment as an object of financial accounting for venture capital operations is found. Improvements of the methodology of accounting for venture investing are revealed.

The conceptual and logical model of venture investing with specific features is developed. The model shows the economic nature of venture investments, which helps the accounting system in the identification of venture investments and their clear classification in order to choose the method of evaluation and determination of accounts for their accounting. To determine the methodology of accounting for venture capital investments, based on the application of the system approach, the stages of capital investing are identified. The costs inherent in these stages and the revenues resulting from such activities are explored. Their general characteristics are given and the accounts for their registration, as well as supporting documents, are shown. Work plan of accounts in order to account for income and expenses from the venture capital investments made by investment funds is developed. A consolidated report of income, expenses and financial results from venture capital investments is prepared. The system of accounting for venture capital investments in order to record various types of venture investments within one account is offered. The system provides a simpler and more complete display of information of venture capital investments made by venture funds. A register of analytical accounting for venture capital investments made by venture funds is added, which allows reading and analyzing economic data for different types of investments. The form of financial report is improved, which helps venture capital funds report expanded information of venture capital investments in a balance sheet.

The problems of accounting for assets and liabilities of venture capital management companies are investigated. The research work offers to indicate a number of elements in the order on accounting policy that eliminate not only the non-compliance of the size of the reserve capital with the established standards, but also improve the efficiency of investment and financial management decisions, promote the unification of the accounting methodology of asset management companies, and provide users of the financial reports with reliable and substantiated information about financial condition of a company and its financial solvency.

The methodical approaches to evaluation and revaluation of assets of venture funds are investigated. The differences of evaluation and revaluation of operational and investment real estate of venture funds are outlined and general aspects of their accounting are outlined. Methodological algorithms for registering further revaluation of operational and investment real estate of the venture fund are developed. An asset revaluation register providing information on the initial and revised value, a fund's each asset item and the accounts allowing accounting for revaluation results is provided.

The research of methods of economic analysis that allow construction of a method for analysis of venture capital operations of venture companies provides systematization of existing methods. Taking into account the features of each stage of a venture company's life cycle, the methods of economic analysis of venture capital operations of venture companies are determined. It is proposed to consider the economic efficiency of the venture capital operations of venture funds in the following areas: dynamics, cash flow and profitability. The identified areas and indicators of analysis ensure the maximum realization of funds' possibilities for the interests of institutional investors on the basis of timely and well-argued management decisions. The components of conducting the analysis of venture capital activity carried out by venture capital management companies in relation to the comprehensive assessment of their main functions are determined.

Keywords: accounting, analysis, accounting objects, venture activity, venture financing, venture innovation project, stages of a life circle, asset evaluation, elements of accounting policy, managerial reports.

Підписано до друку 04.05.2018 р. Формат 60x90 1/16.

Папір друкарський. Друк офсетний.

Гарнітура Times new Roman. Ум. друк. арк. 1,9.

Тираж 100. Зам. № 35.

Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора
у Житомирському державному технологічному університеті
вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.